

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80

Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

Narod, koji se odreće ma i jedne
stope krvi i znojem otaca svo-
jih natopljene zemlje nije dosto-
jan da se nazivlje narodom

POZABljena DESETLETNICA

Tiho in neopaženo je šla mimo nas. Kakor bi nas težil spomin nanjo, kakor, da bi se hoteli namenoma izogniti desetletnemu obračunu dela in ustvarjanja na emigrantskem polju in v emigrantskih organizacijah. Najbrže vsi vemo in se zavedamo, da je obračun deficiten, zato ga odlagamo iz dneva v dan, iz leta v leto, dokler se ne bo lahko in mirne vesti odložil za večno. Mnogi trde, da nismo napravili od tedaj koraka naprej, še več pa jih je ki trde, da smo šli celo nazaj in da smo bili na boljšem pred 10 leti, ko smo pričeli graditi in ustvarjati popolnoma na novo, kakor pa danes ko živimo med nedograjnimi stenami emigrantske organizacije in pod luknjasto streho emigrantske ideologije.

Pred 10 leti je bilo. Polni vere in optimizma, obrušeni in jeklenj so prihajali iz boja v emigracijo. Prepričani so bili v skrajno zmago pravice in poštenosti, verovali v svojo in narodovo silo, da vzdriži in zmaga. Zato so čutili potrebo po organizaciji. Le v skupnosti je moč, le v slogi je zmaga. Zato le vkup, le vkup uboga gmajna. In pričeli so se zbirati raztreseni udi od Triglava do Bistrenice. Počasi in oprezno so polagali temelje organizaciji, ki naj bi bila enotna za vso državo in vse ude. Nobene razlike ni bilo med emigranti, nobene razlike po krajih, po jeziku, po prepričanju. Vse je vezala in spajala ena sama misel. Bila je to doba vrenja, kipenja in navdušenja, doba brezmejnega in požrtvovalnega idealizma in ustvarjanja emigrantskih amaterjev, ki niso poznali poklicnega dela za narodov blagor. Na teh temeljih ustvarjena organizacija bi bila postala nepremagljiva trdnjava in močna predstraža če...

Dne 8. januarja 1928. se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor organizacije jugoslovanskih emigrantov (Orjem). Priprave so se vršile že proti koncu prejšnjega leta. Na obnem zboru je bil očrtan in položen temelj organizaciji, ki je živela radi zunanjih neprilik komaj dve leti. Že v vsem svojem začetku je bila in težila za tem, da postane organizacija vseh emigrantov ne glede na njihova naziranja in strankarske pripadnosti. Organizacija je gledala naše vprašanje kot splošno narodno vprašanje, kot del svetovnega vprašanja, ki ga ni mogoče reševati iz ozkega strankarskega, zaplankanega rodoljubarskega in reakcionarnega klikarskega stališča.

Organizacija je naletela takoj na mnoge in težke ovire. Razumljivo. Vsaka novotarija naleti na odpor ljudi, ki jim je udobneje hoditi po ugajenih potih. Že beseda emigrant je bila sprejeta z ogorčenjem in pobijanjem. Zato je bila v takih razmerah organizacija vezana le nase in na člane, po načelu samopomoči. Tudi zunanje prilike so bile neugodne in pojavilo se je važno vprašanje, kakšno zunanjo obliko in ustroj naj ima. Ali kulturna, ali politična organizacija na nekaki strankarski podlagi. Kulturne organizacije so že obstajale, treba je bilo nekaj novega, svežega in borbenejšega.

Tako je bila ustanovljena prva emigrantska organizacija, popolnoma nadstrankarska, po duhu politična s formalnimi pravili enakimi pravilom drugih kulturnih organizacij. Mnogo hrupa je povzročila v naši javnosti, mnogo strahu zunaj in znotraj. V splošnem odporu se je rodila in na članstvu je bilo, da prodre ali propade. Odselci, gospodarstvi, kulturni, akcijski in organizacijski so pričeli takoj z delom, a tudi glavni odbor ni miroval. Prišel je ustanavljati krajevne organizacije po celi državi, pripravljati tla za gospodarsko zadrugo, zave dajoč se, da je možno življenje in delo take organizacije le v gospodarski neodvisnosti in pripravljati izdajanje prvega emigrantskega glasila.

Posebno težka je bila naloga zagotoviti sodelovanje zastopnikov vseh političnih in svetovnonazornih struj v Sloveniji, pjer je imel sedež glavni odbor in kjer so bile prilike za tako delo najtežje. Doseči kaj takega v tokratnih razmerah je bilo silno težko in skoraj nemogoče. Vsaka stranka je reševala naše vprašanje po svoje in samo ob volitvah, ko je rabila primorske kroglice. O tem poglavju bomo ob priliki še spregovorili.

Največ skrb in dela je povzročilo vprašanje lista, ki naj bi bil vez med emigranti ter med emigranti in domom. Bili so na razpolago odlični delavci, grmade snovi, le denarja ni bilo. Na pomoč je priskočila tedanja Jugosl. Matica, ki je bila pripravljena finansirati list. Po daljših pogajanjih je dne 12. novembra 1928. ob osmi obletnici Rapala, izšla prva številka »Primorskega lista«. Za izdajateljico J. M. je bil podpisan predsednik dr. Janko Pretnar. kot odgovorni urednik pa Venturini Franc. član glavnega odbora »Orjema«. List ni bil glasilo »Orjema«, samo njegovo delo. Sprejet je bil z odobravanjem in številno naročnikov je lepo rastlo. Žal, da je moral list že čez štiri mesece na pot svojih delavcev, v emigracijo Preselil se je meseca februarja 1929. na Dunaj, kjer ga je urejeval pok. A. Gabršček. List je tudi v emigraciji prene

ISTARSKI SELJAK

Seljak, pastir i mornar, u mnogo slučajeva jedan te isti čovjek to je Istranin. U neposrednom i neprestanom dodiru s prirodom, sa zemljom i morem on umije da iz njih istisne, unatoč njihova siromaštva, sve što mu je potrebno za život.

Seljak, čovjek širokih prostora, sraštao sa zemljom, prijatelj blaga, živi cijelu zimu zatvoren u kući. U staji čekajući kad će da svane lijepi dan, da bi mogao poći na rad, van u polje, u vinograd, jer njemu bez rada nema života.

Pastir, sa svojim stadom, svojim bijelim ovčama, živi osamljeno. Ništa ne zna o gradu, dalekom neprijateljskom, malo zna o selu, od koga često po cijeli dan ne vidi drugo nego vršak zvonika. Za dugih dosadnih dana da ubije dosadu on se znade zabavljati rezuckanjem drveta, »dilkanjem«.

Mornar kome dani prolaze na ladji, medju nebom i zemljom, na ribarenju ili na dugim plovidbama, radi. Radi i on ko crv grbeći ledja, udaran burama, zapljuskivan valovima.

Što radi seljak zimi kod kuće? Mnogo stvari, koje su mu potrebne za kućanstvo, mnogo je alata, koji bi morao imati, a nema sredstava da ga nabavi. I zato zimsko vrijeme iskorištava da sam izradi sve što mu je u gospodarstvu potrebno. U krvi mu je inventoznost i njegove su marne ruke kadre da naprave skoro svaku stvar, koju bi inače morao da izradi obrtnik. Obrt nije zato u Istri bogzna kako razvijen, jer je seljak znao skoro sve stvari sam za svoju potrebu izraditi. Napraviti će si krevet, koji mu je potreban, napraviti vjenčanu škrinju kćerki, zipku djetetu, vile, grablje, uljanicu, solenku, škafor, brentu, i mnogo mnogo toga, što mu je u svakidanjem životu potrebno.

Pastir, koji živi mjesecima vani po pašnjacima, livadama i šumama, tek rijetko dolazeći u dodir s drugim ljudima nema obično drugog orudja ni oružja sa sobom do svoje »kosirice«. I njome on stvara čudesa. »Dilka« i dilka svakog dana, a ispod njegove kosirice izlaze krasne »tabakere«, izrezbareni štapovi, frule i dvojnice, kojima će davati oduška osjećajima svoje duše.

A uz to mudruje. Po cijeli dan u dodiru s prirodom, s ovčama, psom vjernim drugom i čuvarom, promatrajući veličanstvena nebesa s mirijadama blistavih zvijezda on stvara u sebi predodžbu o svijetu, o životu, o moralu, sa svim drukčiju od one, koja se uči u knjigama. I zato se često iz njegovih ustiju čuju izreke, koje svojom jednostavnošću i dubinom zapanjuju...

Mornar je nostalgican. Osobito onaj, koji plovi po dalekim morima, a to su u glavnom otočani. On je sav jedna čežnja za domom, čažnja za draganom u njem. I u tim časovima, u mislima na svoje kod kuće, kada je nezaposlen on radi i stvara. I on »dilka« u glavnom srca, okružena lišćem lovorovim, ili cvjetovima, koji bi imali da dragima njegovim kod kuće dokažu, kako je na njih za dugih putovanja mislio.

Baš je rezbarstvo veoma razvijen način pokazivanja osjećaja naših otočkih mornara, osobito onih s otoka Cresa. — Kad ne »navigaju« oni kod kuće znadu stvarati prekrasne stvari: divne kutije, kamiše za lulu, klupice, štapove i druge

hal. Ko se je preselil je bil tudi iztrgan iz rok članov »Orjema«.

Organizacija se je širila po celi državi. Ustanavljala so se poverjeništa, pripravljali odbori odbori in organizacije. Med prvimi so bile ustanovljene krajevne organizacije v Ljubljani, Kočevju, Laškem, Trbovljah in Gorenji vasi. Glavni odbor je uspešno in hitro delal, čeprav je še vedno nastopal na zunaj le kot pripravljalni odbor, kajti oblastvenemu priznanju so se delale vse mogoče ovire in so bila pravila nešteto krat zavrnjena. Toda dela to ni motilo. Glavni odbor je vodil propagando, obveščal javnost o delu in namenu organizacije in tako spodbijal oviro za oviro, pripravljati tla socialnemu delu in ustanavljati mladinske sekcije. Najagilnejša je bila ljubljanska mlad. sekcija, ki je imela tudi svoje litografirano glasilo »Svite«. Sekcija je izšla iz razpuščenega »Zore« meseca maja 1928.

Začetek 1. 1929. je prinesel v državi velike spremembe in tako tudi v »Orjemu«. Radi zunanjih neprilik je meseca aprila podal glavni odbor demisijo, tajnik je odšel iz Ljubljane in posle glavnega odbora je prevzela ljubljanska krajevna organizacija. Po skoraj poldrugoletnem ogromnem, zelo trdem delu, ki pa je bilo tudi uspešno, so

sitnice, a sve to ukrašeno raznim ornamentima flore i faune otočke. Vjerenice na otocima mnogo drže do takovih darova svojih dragih. Žene, kada idu prati rublje peronice se ponose krasno izrezbarenim »peranicama«, koje su im muževi ili dragani izradili. Djevojke koje nemaju dragoga, da im ih izradi, ne će da idu na pranje s običnim peranicama jer je to sramota, nego si je makar posude od koje udate žene.

Još je jedna stvar, koja pokazuje divnu strpljivost ali i invenciju naših mornara. To su zavjetni darovi. Zavjet je svečano obećanje Bogu da će se izvršiti ovo ili ono, ako Bog ispuni molbu čovjeka. Mornari nalazeći se u nevolji često se ovako zavjetuju. A kad bi zagovorom Božjim bili spašeni ili bi im Bog ispunio želju oni bi se punim žarom bacili na to da svoju zahvalnost iskažu i vidljivim znakom. Po primorskim crkvicama vide se tako mnogobrojne rukotvorine, od kojih su neke prave umjetnine, što su ih mornari za dugih putovanja izradili. Danas se na žalost ne daruje toliko rukotvorine vlastitog proizvoda, nego se kupuje obična srebrna srca, bez ukusa i ljepote. U nekadašnje zavjetne darove uložio bi mornar sve svoje znanje i umijeće, svu svoju ljubav. Prečesto su se darivale slike. Nijesu to bile bogzna kakve umjetnine velikog formata. Obično je to bila omanja slika, na kojoj je gore bio označen svetac ili svetica, kojoj se je mornar u času potrebe zavjetovao, a odozdo je bio prikazan slučaj, kada je to bilo i kako se to zbivalo. Ako mornar ne bi znao sam to izraditi uvijek bi našao nekoga ili medju drugovima ili medju zancima, koji bi mu to izradili. — Nekada je naročito zavjetna crkva na Trsatu bila puna takovih slika. One nijesu vrijedile toliko kao umjetnine, koliko kao dokaz jednostavne vjere, običaja i nošnja naših pomoraca i naših malih ljudi kroz desetljeća.

Ovi zavjetni darovi nijesu bili uvijek slike. Prečesto su marne ruke mornara znale izraditi s udivljenja vrijednom preciznošću čitave male jedrenjače iz drva, ili srebra.

Kod restauracije crkve na Trsatu sve su te slike i svi zavjetni darovi uklonjeni, što je svakako šteta, jer je to bio čitav jedan mali muzej u glavnom istarskog otočkog života.

VPLIV ANGLEŠKE BLOKADE NA TRŽAŠKO LUKO

Italija se boji za Trst. — Blokada bo zmanjšala tržaški promet.

Agencija Havas poroča: Italijanski gospodarski krogi so zelo zaskrbljeni zaradi poostritve blokade, ki jo bosta ta teden začeli izvajati Francija in Anglija. Italijanske gospodarske kroge zlasti skrbí usoda Trsta preko katerega je šlo največ nemškega izvoza v prekomorske države. Ako bo izpadel nemški izvoz, ki je šel doslej preko tržaške luke, bo to pomenilo za mesto gospodarsko propast, ker tržaška luka za interni italijanski promet ne prihaja mnogo v poštev. Večino blaga, namenjenega v Italijo, ki so ga uvažali preko Trsta je tvoril premog.

(Nemčija je zavzemala v tržaški luki 70 odstotkov tranzitnega prometa. Op. ur.)

moralni, tedanji delavci oditi in na obzorju so se pojavili novi ljudje.

Pravila glavnega odbora so bila jeseni potrjena. Dne 3. novembra 1929. se je vršil prvi in zadnji kongres »Orjema«, ki je tedaj nastopil na zunaj kot izrazito dobrodelna organizacija. Toda odmerjeno ji je bilo kljub temu zelo kratko življenje. Zadnja seja glavnega odbora se je vršila 5. februarja 1930 in kmalu za tem je sledil oblastven razpust organizacije.

»Orjem« je veliko preстал in za svojo kratko dobo življenja tudi veliko napravil. Marsikaj se je tedaj spremenilo v naših emigrantskih krogih pa tudi izven njih. Prvi delavci v »Orjemu« so bili polni idealov in niso nikdar iskali ne slave ne dobička od organizacije. Njih imena so danas kakor so bila takrat postranskega pomena in so danes pozabljena. Niso bile slavnate figure, bili so samo delavci v službi organizacije in naroda. Delali so samo z ljubeznijo in požrtvovanjem, ne zase, temveč za zemljo in katere so išli in katere potrebe so dobro poznali. Kljub temu so uživali naomejeno zaupanje v širokih vrstah emigracije. Zato je pričel pravi pokret mase, ki se je razširil od Triglava do skrajnih južnih meja.

VANJSKO POLITICKI PREGLED

Rat na moru postaje sve žešći. Svaki dan nestaje u dubinama morskim po nekoliko brodova s dragocjenim tovarom i još dragocjenijim ljudskim životima. Prave hekatombe. Nijemci su počeli bez milosrdja sipati mine po morima uz englesku obalu, puštaju ih da lutaju bez cilja i bacaju ih padobranima iz aeroplana, tako da je nemoguća ikakva kontrola. Mine lutaju morima i siću smrť i propast oko sebe. Njemački aeroplani i njemačke podmornice izvođe vratolomne pothvate, navaljuju na engleske brodove u njihovim lukama, hotjeći da demoraliziraju englesko pućanstvo.

Engleska i Francuska pribjegle su drugim sredstvima. Zaključile su blokadu svih njemačkih luka i ne puštaju ničije brodove koji izlaze iz Njemačke, te im nemilosrdno plijene teret.

To je izazvalo proteste kod neutralnih država, za čije je brodarstvo nastalo sada zlatno doba, iako je skopćano s velikim opasnostima. Prevozne su tarife vanredno velike, pa se i zasluđuje na veliko. A osim toga zaraćenim je državama svaka roba potrebna, pa je se može prodati i ne pitajući za cijenu. Osobito živčane namirnice i sirovine.

Belgija, Nizozemska, Norveške države, Italija, pa i Japan upravile su zbog toga oštar protest Engleskoj. Ona je izjavila, da će te prigovore proučiti, ali da blokadu za sada ne će odložiti.

Dok se to dešava na zapadu na istoku Njemačke nižu se upitnici. Njemačka neprestano naglasuje da je s Rusijom u najboljim prijateljskim i savezničkim odnosima. Čak je prije par dana potpisao ugovor prema kojemu će Rusija Njemačkoj dobiti 800.000 tona nafte. S druge strane opet list kominterne napada Njemačku, da vodi imperijalistički rat. Članak koji je izišao u tom moskovskom listu napisao je vođa njemačke komunističke stranke, koji živi u Moskvi, W. Florim. On kaže: »Mi njemački komunisti tuđimo njemački imperijalizam, da je natjerao njemački narod u rat. Njemački imperijalisti započeli su rat protiv Poljske navodno zbog toga da ujedine Danzig s Reichom. Zapravo se nije radilo o Danzigu, niti o koridoru, pa ni o uništenju Poljske i osvajanju područja, koja se nikada ne mogu označiti kao njemačka, nego se prije svega radilo o sporu s Engleskom, o hegemoniji u Evropi i o osvajanju kolonija«. Florim dalje kaže, da bi Evropa pod gospodstvom Njemačke bila »strahoviti zatvor za narod«. Njemački vladini krugovi optužili su Veliku Britaniju i Francusku da su one započele rat. To je opovrgnuto činjenicama. Njemački radnici i seljaci imaju na hiljade dokaza za to, da su reakcionarni njemački kapitalisti i nacionalsocijalisti željeli rat protiv Francuske i Velike Britanije. Tako Florim, koji je član egzekutive kominterne i najuži suradnik šefa kominterne poznatog Dimitrova.

Kad se zna da su kominterni i sovjetska vlada zapravo jedno te isto nameće se zaista pitanje koje je pravo lice S.S.S.R. koja u isto doba sklapa s Njemačkom prijateljski savez i obvezuje se da će joj dobavljati živčene namirnice i naftu za vođenje rata, a s druge strane ju napada da vodi imperijalistički rat. Kakve su namjere Rusije? Ne misli li ona pustiti Njemačku da se izmrevari u ratu na zapadu, pa da onda provede neke svoje skrivene planove?

Italija koja je svečano izjavila da je ona ispunila sve savezničke obaveze spram Njemačke ne zaboravlja pri tom i na drugoj strani štiti svoje interese. Ona ostaje »neutralna pod oružjem«. Trguje na veliko, njeni parobrodi plovo po svim morima i koncentriraju skoro svu pomorsku trgovinu u svoje ruke. S Velikom Britanijom sklapa važan ekonomski sporazum, kojim joj Engleska priznaje prisajedinjenje Albanije. Francuska i Švicarska povlače sa talijanskih granica svoje čete. Znak, da se s te strane ne smatraju ugroženima, što mnogo znači.

Ali na Balkanu se Italija ne osjeća sigurnom. Francuski list »Temps« javlja o »podmukloj talijansko-ruskoj borbi na Balkanu« i kaže: Svi znaci pokazuju da su se već uhvatile u koštac na Balkanu dvije velike sile: fašistička Italija i boljševička Rusija. Dok Njemačka za sada ne pokazuje na tom odsječku nikakvih znakova političke akcije, izmedju Rima i Moskve vodi se podmukla borba koja se sve više osjeća. Fašistička štampa piše, da boljševici na Balkanu razvijaju veliku agitaciju. Sav Balkan da je već miniran komunističkom propagandom. Ova agitacija da je uperena protiv ideja i protiv bataljona, kojima stoji na čelu Mussolini.

Predavanja seljacima na Pazinštini

Pazin — Prošle nedjelje održana su u Trvižu, Bermu i drugim našim selima po Pazinštini predavanja o autarhiji, a ujedno su tom prilikom bila dodirnuti i mnoga druga politička pitanja. Tako se je opširno govorilo o godišnjici sankcija, o svrsi autarhijske bitke, o sadanem političkom položaju Italije u svijetu i mnogo drugoga. Na Buzeštini, u Čepiću, u Pičnu i druguda. Sastanke je organizirao svagdje mjesni fašio. Mnogo je poteškoća bilo s jezikom, jer naši seljaci nijesu predavače razumjeli.

Loza se opet gaji

Poreč — Odmah nakon okupacije cijena je istarskim vinima tako strašno bila pala, da se uopće više nije isplatilo gojiti vinovu lozu, jer je obradivanje vinograda stajalo više truda i troška nego što se je za vino dobilo. Uslijed toga su mnogi vinogradari počeli krčiti vinograde i sijati žito, pogotovo, kad su ono bile započele žitne bitke. Falilo je kruha. Sada međutim izvršna istarska vina sve su više tražena, pa se je opet počelo s gajenjem vinove loze. Rasadnici prave s američkim mladima vrlo dobre poslove. Prodaje se 1000 mladica po 130 lira. Tko želi nabaviti lozu valja da se prijavi sada od 1. studenoga do najkasnije 31. prosinca. Loze će moći podići sa rasadnika u Novigradu (Cittanovi) od 15. veljače do 15. ožujka.

Cijena drva

Pula — Cijene gorivom drvu povišene su, kako smo to već zadnji put javili, na 13 lira za kvintal, odnosno, s dostavom u kuću na 16 lira. Izdano je saopćenje, da će se strogo kazniti svakog trgovca, koji bi drva skuplje prodavao, a isto tako, ako bi drva bila loše kvalitete ili mokra.

Sajam u Buzetu

Buzet — Na 18. o. mj. održan je u Buzetu sajam. Dan je bio jako lijep, kupaca je bilo veoma mnogo, ali blaga vrlo malo. U svemu je prodano 26 volova i svi telci koliko ih je bilo. Mnogo je prodano prašćica za uzgoj. Blago je zdravo.

Vino uz svako jelo

Da bi se propagiralo potrošnju vina, određeno je da se u buduću u gostionama uz svaki obrok daje četvrt litre vina. Cijene ručka ili večere imaju se prema tome razumijevati s uključenim vinom.

Žuljevi

Pula — Puljska prefektura javlja: Radnici, koji su iz Istre pošli na rad u Abesiniju poslali su u toku mjeseca rujna svojim porodicama 62 novčane doznacnice u ukupnoj vrijednosti od 25.220 lira. Nije lak rad pod žarkim afričkim nebom. Ali eto, bolje i to nego da im djeca i žene kod kuće skapavaju.

Umrle Fanica Host

Rijeka — Ovdje je umrla u dubokoj starosti Fanica Host, majka današnjeg ministra Host-Venturia. Hostovi rodom su iz hrvatskog sela Hosti na Kastavštini.

Nevrijeme

Vrsar — Prošle nedjelje vladalo je na Rovinjskoj takovo nevrijeme, da su mnoge barke, koje su se nalazile na ribanju dalje od obale skoro nastradale. Jedva su se jedvice pojedine ribarske ladje uspjele na vrijeme skloniti u vrsarsku i funtansku luku. Za jednu barku, za koju se držalo da se je potopila, ustanovilo se kasnije da ju je nevrijeme zanjelo čak gore u Umag.

Otrovao se ugljenim plinom

Pula — Vrtar u puljskom arsenalu Josip Tončić, 41 godinu star, nadijen je mrtav u svojoj sobici. Tončić je bio samac. Žena mu je umrla, a jedina sin živio je u jednom kolegiju, gdje je pohađao školu, dočim je on životario s malom plaćicom u jednoj maloj sobici. Žena, koja ga je posluživala nalazila je već dva dana zaključana vrata, a kad su ih silom otvorili, našli su Tončića mrtva. Ugušio se od plina, koji je nastao izgorijevanjem ugljena.

Lihvarenje uljem

Vodnjan — Na Vodnjanštini se ljudi boje da ne bi nastala oskudica u živežnim namirnicama, pa se opskrbljuju čimgod tko može. Iako je cijena ulju službeno utvrđena sa 9 lira po litri, pojedine žene idu od sela do sela i prodaju ga krišom čak po 12 lira litru. Narod kupuje ko lud, jer se svi boje sutrašnjice. Vlasti poduzimaju korake i upozorjuju pučanstvo neka ne kupuje robu od tih prodavačica, ali čini se bez uspjeha.

Štrajk u rudniku »Monte Promina«

Knin — Ravnateljstvu rudnika »Monte Promina«, koje se nalazi u Trstu, uputili su radnici ovih dana zahtjev za zaključenje kolektivnog ugovora. Ujedno su od ravnateljstva u Trstu tražili da se ukloni direktor rudnika ing. Wonko, koji da se teško ogriješio o narodne interese onoga kraja, a i da se teško zamjerio radnicima. U ugljenokopu radi oko 1000 radnika, a rudnik je vlasništvo talijanskog kapitala. Uprava rudnika je u Trstu.

Sedem novih vrtceva „Italie Redente“

Trst, novembra 1939. — Za svojo dvajsetletnicu obstoja društva »Italia Redenta«, o kateri smo obširno poročali v našem listu pred nekaj meseci, je to društvo otvorilo sedem novih otroških vrtcev v Julijski Krajini. Dosedaj je bilo 183 vrtcev tega društva, ki so bili posejani po vsem Primorskem, s sedmimi novimi bo njihovo število doseglo 190. Število otrok, ki so posejali te vrtce, se je tako dvignilo od 8.500 na 8.800.

Teh sedem vrtcev je tako-le razdeljeno: novi otroški vrtec v doberdolski občini v katerega pohaja 70 otrok, novi otroški vrtec v lovranski občini (v Dobrekah) s 25 otroki, novi otroški vrtec v Massi (Kopriva v furlanski nižini) s 70 otroki, novi vrtec v Logu (Bovec) za 26 otrok, novi otroški vrtec v dornberški občini (v Zalošču) za 30 otrok, novi otroški vrtec v rihemberški občini (v Šmarju) in novi vrtec v temeniški občini. Od teh samo dva še nista odprta. Upajo pa, da ju bodo odprli že za Božič.

Sušački nogometaši u Puli

Pula — U nedjelju dne 26. o. mj. došli su sušački nogometaši od kluba »Oriente« u Pulu, da odigraju revanš utakmicu s ovdišnjim klubom »Grión«. Ova dva kluba su se i dosad već često susretala na zelenom polju. Zadnjiput je »Grión« gostovao na Sušaku, pa je protiv Sušačana izgubio sa 3:1. Sada je pak »Oriente« izgubio sa 5:2.

Aluminij nadomestuje baker

Zaradi avtarkije in zaradi pomanjkanja bakra vsled sedanjih razmer v Evropi, je bila Italija prisiljena rešiti ta problem, ker nima bakrenih rudnikov in je navezana za uvoz. V italijanskem uradnem listu »Gazzetta Ufficiale« je sedaj izšel dekret, ki omejuje kjer je le mogoče uporabo bakra. Baker bodo zamenjali z aluminijem in kakor pišejo bodo električne instalacije skoro v popolnosti iz aluminija, katerega ima Italija v izobilju. Dekret stopi v veljavo za dva meseca po objavi. Prav tako bo aluminij nadomestoval tudi razne železne dele, kjer bo to le mogoče.

Velika tatvina v Il. Bistrici

Trst, novembra 1939. — Pretekli četrtak ponoči so tatovi, ki so izrabili močno burjo, obiskali trgovino tvrdke Vestor. Razbili so železja na oknu, ki so bila zelo močna in se je mislilo, da jih bo težko odstraniti in tako prišli v trgovino. Pokrali so mnogo blaga, nogavice itd. Škodo cenijo na 10.000 lir. Karabinjerji pridno iščejo storilce.

Kdo ve za Marijo Grauner por. Serdoč?

Tržaško sodišče je objavilo v »Piccolo« notico, da iščejo Marijo Grauner por. Serdoč. Dne 3. aprila 1939, je umrl Grauner Anton, ki je zastupil precejšnje premoženje. Za razdelitev dediščine so bili poklicani: žena Jurič Orbič vd. Grauner Marija, brat Matej Grauner in njegovi potomci ter sestra Marija Grauner por. Serdoč. Za njo nimajo nikake vesti že od 1. 1913. Čeprav so proizvedovali za njo povsod, nikjer niso mogli najti nobenega sledu. Sedaj pa zahtevajo dedišče od sodišča, da bi jo proglasilo za mrtvo. Sodišče je oglasilo, da jo bo oklicalo za mrtvo, ako v teku šestih mesecev ne dobi o njej nobenih glasov.

ZOPET NESREČA S STARO GRANATO

V tržaško bolnišnico so pripeljali 20-letnega Milana Polška iz Rihemberka. Z veliko rano nad levim očesom. Njegov brat Ciril, ki ga je spremljal, je povedal, da je Milan pri delu na njivi zadel s krampom na staro granato, ki je eksplodirala. Če ne nastopijo komplikacije, se bo moral Milan zdraviti pet tednov.

PADEL POD KAMJON, KO SE JE

VRAČAL OD VOJAKOV

Gorica, novembra 1939. — Težka prometna nesreča se je zgodila dne 19. t. m. na cesti pri Solkanu. Tega dne se je v veselem razpoloženju vračal domov od vojakov 25-letni Stanislav Ipavec, stanujoč v škodniku pri Kanalskem Kalu. Vojake je služil pri 11. regimentu bersaljerjev v Gradiški. Z odpustnico v rokah se je podal iz kasarne, zajahal kolo in jo potegnil proti Gorici. Pri Solkanu pa ga je doletela nesreča. Nasproti mu je prišel velik kamjon, ki je imel prikolicu. Morda se je Ipavec prestrašil, ko je nenađoma zagledal na ovinku kamjon, ali pa se mu je pripetilo kaj drugega, to se še ne ve, ter zadel z glavom ob prikolicu. Rana na glavi je bila strašna. Ipavca je usmrtilo kar na mestu. O nesreči so ljudje obavestili karabinerje, ki so odredili, da je bilo truplo prenešeno v solkansko mrtvašnico. Tragičen konec mladeniča je vzbudil pri vseh sočutje.

— Buenos Aires. — Poročila sta se Valentin Pisk, doma iz Ravni nad Kanalom in Gizela Vodica. Novoporočence-ma naše čestitke!

DROBIŽ

Sveta Nedilja kod Labina. — Pretprošle nedjelje svečano je instaliran u Svetoj Nedilji kod Labina novi župnik Antun Lazarić (Lazzari). Bilo je prisutno veoma mnogo svećenstva. Propovijedao je isprva labinski dekan, a iza njega novi župnik.

Kringa. U raškom rudniku kod Labina zaposlen je Križanac Mojsije Buganin, mladić od 20 godina. Slomio je desnu nogu na radu.

Pula. — Kažnjeni su ovi trgovci: Majerović Katarina iz Marčane, jer je prodavala tjesteninu po 3.15 umjesto po 3.10 lira. Globljena je sa 400 lira. Isto tako je oglobljen sa 450 lira Antun Peruško iz sela Peruški, jer je prodavao brašno po 2.15 umjesto po 2.10 lira.

Pula. — 4 godišnja kći doktora Viktora Stanića (Stagni) šecujući s ocem na Monte Zaru pala je nesrećom na bodljikavu žicu. Jedan šiljak probio joj je desni obraz i prodro ravno do oka, koje je također ozlijedio. Na sreću je zjenica ostala djetetu neozlijeđena.

Pula. — Cijena svježih jaja utvrđena je sa 1.40 lira po paru odnosno 70 centezima po komadu, što bi u dinarima iznosilo oko 1.70 dinara.

Pula. — U roku od osam dana imaju prijaviti svi trgovci, industrijalci i postolari zalihu kože, bilo sirove, bilo strojene. Bez specijalnog odobrenja koža se ne smije prodavati.

Ilirska Bistrica. — Pred nedavnim je umrl znan posesnik in lesni trgovec Anton Ličan. Pokojnik je bil mnogo let bistriški župan. Sožalje!

Tolmin. — Vojaški tovorni avto se je na ostrem ovinku zvrnil po strmim pobočju, ko je vozil les iz Sv. Lucije proti Lepenji. Na avtomobilu je bilo tudi devet vojakov. Pri padcu so vsi dobili težje in lažje poškodbe. Kakor pišejo, trije vojniki so zaradi poškodb kmalu nato umrli.

Komen. — V Velikem dolu je zgorela hiša Antonije Žerjalove. Uničeno je vse polsko orodje in drugo blago. Škode je 10.000 lir.

Črniče. — Dne 3. decembra bo praznoval dekan Loize Novak 25-letnico pastirovanja v naši vasi. Čestitamo!

Trst. — Umrli so: Godnič Ivan 30 let. Pertot Emil 33. Dodič Ivan 33 let, Kolman Rudolf 55. Hajek Franc 78. Filičič Marija 83. Vodopivec Ivan 63.

Trst. — Pred dnevi je nenadoma umrl dr. Julian Jurcev, specialist za ginekologijo. Rojen je bil v Cavtatu in čeprav je bil naše krvi je postal zagrižen protivnik našega ljudstva ter se aktivno udeleževal v vrstah dalmatinskih Italijanov.

Trst. — Dne 25. t. m. so oblasti zaprle za 3 dni dve trgovini zaradi povišanja cen. V Košani je bil javljen oblastem Anton Beničar, ker je skril 36 kg sladkorja.

Dekani. — Oblasti so zaprle za tri dni trgovini Josipa Stanića in Margarete Mahničeve, ker sta prodajala blago po višjih cenah.

Nabrežina. — Na železniški progi med Nabrežino in Prosekom so neznanci ukradli 62 zvitkov bakrene žice.

Gorica. — Umrli so: Silič Franc 56 let, Stranček Josip 83, Drašček Anton 33. Ipavec Stanislav 24. Jamšek Ivan 56. Hoban Dominik 29. Terčič Katarina vd. Feltrin 63. Žerjal Avgust 53, Kerševan Ernesta 33.

Štanjel. — V Kobjiglavu so aretirali 25-letnega Bernarda Furlana. Zalotili so ga v času, ko je kuhao žganje. Karabinerji so ob tej prilici odnesli 19 litrov žganja in vse priprave.

Deskle. — 20-letnemu Stanislavu Bitežniku je v rokah eksplodirala svetiljka na karbid. Prepeljali so ga v bolnišnico s teškimi poškodbami in s opeklinami 1. in 2. stopnje.

Kanal. — Pri delu si je 29-letni Jernej Tronkar zlomil nogo. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico, kjer bo moral ostati 60 dni.

Vipava. — Ob cesti pri Št. Vidu so neznanci potrgali železne kljuke na telegrafskih drogovich. Karabinerji pridno iščejo storilce.

Vipolže. — Z nogo pod voz je prišel 19-letni Ivan Skočaj. Z zlomljeno nogo so ga odpeljali v goriško bolnišnico.

Vrabče nad Št. Vidom. — Te dni so fašistične oblasti podelile naši vasi radijski aparat, ki je namenjen za vzgojo domaćinov. Poslušali bodo predvsem govore fašističnih vodij in kmetijske ure, ki jih oddajajo italijanske postaje.

— Števerjan. — Ko je nesla težak koš krompirja, se je Karolini Marašovi spodrsnilo, tako da se je pri padcu zlomila desno roko.

— Prosek. — Po dolgi bolezni je umrl Rudolf Puntar, posestnik in mesar. Sožalje!

Trst. — Pri delu v ladjedelnici sv. Marka je postalo slabo 43-letnemu delavcu Antonu Banku. Pri tem je padel tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. Zdravniki le malo upajo v njegovo rešitev.

Gorica. — Med 40-letnim Petrom Lipičarjem iz Kala pri Kanalu in 34-letnim Josipom Humarjem je prišlo zaradi prodaje sena do prepira. Toda po prvi pomiritvi, ki sta jo sklenila v gostilni, je prišlo do ponovnega prepira v katerem je Lipičar dobio težko brco ter padel in si zlomil nogo. Humar je bil prijavljen oblastem.

Trst. — Umrli so: Bunc por. Lasje Leopolda 69, Antonič Nidija 12, Čuk vd. Brüll Ana 82, Benčič Anton 56, Živec Gvidon 45, Pertot Peter 39, Javorski vd. Nušak Božena 87, Gergolet por. Petelin Ivana 36.

Boršt. — 25-letnemu Zorku Černeku iz Sobrežičev je počila v rokah bencinska lampica. Odnoslo mu je dva prsta.

Opatija. — Novi autobusni vozni red za nedjelje i svetke uveden je na pruzi Opatija-Lovran. Zadnji autobus iz Opatije odlazi u 22.45 u Lovran, a vraća se iz Lovrana u 23.15 u Opatiju. Ovaj autobus ima priključak na onaj koji odlazi iz Opatije u Rijeku.

Rijeka. — Raspisan je natječaj, prema kojemu Ministarstvo za promet traži 8 telegrafista kontraktualaca, koji moraju znati hrvatski ili njemački. Ti će telegrafisti biti postavljeni na njemačku odnosno jugoslavensku granicu.

Opatija. — U Addis Abebi izlazi list »Impero illustrato«. U posljednjem broju toga lista objelodanjeni su dvije slike Opatije uz nekoliko riječi o tom našem kvartnerskom biseru.

Iz Boršta pri Trstu: 5. novembra t. l. je umrl znan Luka Sedmak, kateri je pred vojno sodeloval pri naših narodnih društvih v Borštu.

Z Vipavskega: Štirje domači fantje so bili zaradi slovenskega petja pozvani pred konfinancijsko komisijo v Gorico, ki jih je obsodila na večletno konfinacijo.

Iz Bazovice: Tužajšnji politični tainik je pred časom prepovedal peti v slovenskem jeziku in prodajati »Jutro«. Ker pa je kradel iz strankine blagajne, je sedaj izgubil veliko besedo. Zato smejo domači fantje zopet mirno peti in tudi »Jutro« je zopet na prodaj.

Iz Marezig: Nekateri delavci iz naše vasi so se dali slikati. Eden od njih je pri tem držal na prsih kosir in kladivo. Zaradi tega so ga pozvali na karabinjersko postajo, kjer so ga aretirali in gnali v zapor.

Iz Sv. Vincenta: Naše mladiče uči predvojničke vježbe učitelj Mattiassi Giuliano, koji se je prije zvao Matijašić, a je doma iz Pazina. On je naše mladiče, koji nisu upisani u stranku pozvao iz reda. Martina Matijaša iz Rezanca je iščuska, jer je rekao, da se u stranku ne može upisati, jer nema vremena da polazi na strankine proslave. Poslije je bio Matijaš pozvan još karabinjerima, te su mu tamo prijetili i kazali: Ako se neće upisati u stranku, neka ide u Jugoslaviju, te da mu ne će više dati dobrih informacija o njemu.

Vel. Repen. — 60-letni Josip Raubar je padel s senika. Pri padcu si je zlomil nogo in se teško ranil na glavi. Zdraviti se bo moral 6-8 tednov.

Milje. — Res veliko srečo je imela Karmela Benčina por. Vivoda, ker je našla po nekaj dneh svojo denarnico, v kateri je bilo 813 lir.

Dolina. — Na stopnicah se je spodrsnilo 72-letni Ivani Praselovi. Pri tem si je zlomila nogo. Zaradi visoke starosti bolnice bo zdravlie precej komplicirano.

Gorica. — Štefan Silič, star 60 let, iz Renč je bil kaznovan zaradi kraje na 400 lir den kazni in 20 dni zapore. Pred prizivnim sodiščem je bil oproščen zaradi nomanikana dokazov.

OVOM BROJU LISTA

priložili smo uplatnice Poštanske Štedionice. Molimo sve pretplatnike, u koliko još nisu podmirili svoju pretplatu za tekuću godinu, da to sada svakako učine.

One pretplatnike, koji su nam u cijelosti podmirili pretplatu za tekuću godinu, molimo, da si zadrže uplatnice za drugi put, i molimo da nam oprostite što smo i njima priložili uplatnice, ali iz tehničkih razloga nije bilo drukčije moguće.

UPRAVA.

MANJINSKI PROBLEMI

SEoba BALTIČKIH NIJEMACA

»Obzor« donosi: Bivši glavni urednik velikog njemačkog lista u Rigi dr. Schiemann, koji je dugo vremena bio član litiškog parlamenta, a ujedno je podpredsjednik narodnosnoga kongresa (kojemu je predsjednik dr. Vilfan), izjavio je dopisniku jednog švicarskog lista, da kao častan čovjek i kao kršćanin ne smatra potrebnim da se pokori zapovijedi, koja je došla iz vana, da napusti dosadašnju domovinu i podje u Reich. Schiemann je izjavio, da su se mnogi Nijemci u Lotiškoj i drugim zemljama dali zaraziti panikom koju je sijala izvjesna propaganda. Na članove njemačke manjine vršila se i moralna presija, budući da se isticalo svakom zgodom da oni koji neće natrag u Reich nisu pravi Nijemci. Međutim Schiemann i njegovi istomišljenici smatraju nečasnim i zlim djelom napustiti svoju zemlju u kritičkim okol-

nostima bijegom kapitala, koji je nužna usele u zemlju, koja sili svoje državljane da prihvate potpuno oprečno man i njegovi pristaše neće da se posljedica evakuacije. Osim toga Schiemann uvjerenje, od onoga, koje su do sada ispovijedali. To se odnosi u prvome redu na vjerska i pravna pitanja. Članovi njemačke manjine teško izmiču pritisku koji dolazi s njemačke strane i s ruske strane, ali nije tako u Mađarskoj, Jugoslaviji i Rumunjskoj. U tim zemljama živi oko 2 milijuna Nijemaca, koji neće napustiti svoju zemlju i svoje imanje tim više što svoj imetak ne bi mogli sobom ponijeti nego bi morali dozvoliti, da se Reich namiri putem kliringa, koji bi omogućio uvoz velikih količina živežnih namirnica, a da se ne plaća u gotovu. Presadjeni u Reich oni bi dobili za uzvrat njemačke marke ili bonove.

Nijemci u Slovačkoj

Komentirajući govor slovačkog ministra predsjednika Tuka, koji je spomenuo plan o iseljavanju njemačke narodne manjine iz Slovačke, berlinski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung«-a ističe, da se time mijenja čitava njemačka politika prema Slovačkoj, budući da je isključeno, da bi Tuka govorio, a da nije dobio poticaj i ovlaštenje iz Berlina. U svom govoru Tuka je izjavio da Slovačka zastupa narodnosno načelo, koje je iznio Adolf Hitler, a prema tom načelu zalaže se i za preseljenje narodnosnih grupa. Ovo će načelo — rekao je Tuka — biti svugdje provedeno, gdje do sada iz različitih razloga nije moglo biti provedeno, kako bi konačno u Evropi zavladao trajan mir.

Pitanje je kako se ovaj plan slaže s osnivanjem posebnih vojnih formacija za njemačku manjinu u Slovačkoj. Koliko se može zaključiti iz teksta Tukiinog govora, koji je objelodanjen u Berlinu, slovački ministar predsjednik nije odgovorio na to pitanje. Kako je poznato nedavno je osnovan njemački pješački bataljun, kojem se prilikom izriječkom spominjalo da je to prva formacija takove vrste, te da će uskoro biti osnovane daljnje čisto njemačke formacije slovačke vojske. Prigodom određivanja mađarsko-slovačke granice njemačko-talijanskim arbitražom dne 1 studenog pr. god., jasno se opazala njemačka tendencija, da što veći broj Nijemaca bude obuhvaćen novom slovačkom granicom. Krivudava crta nove granice posljedica je ovoga njemačkog nastojanja. Time se očito htjelo, da njemačka manjina u Slovačkoj ojača te da bude snažan instrumenat njemačkog utjecaja u onome dijelu Evrope.

Iseljavanje Nijemaca

iz Estonije potpuno je dovršeno, dok se iz ostalih baltičkih zemalja još nastavlja. Navodno će se iseliti tri petine stanovništva i iz poljskog grada Lodza, koji je ušao u sklop Njemačke. Grad ima 600.000 stanovnika, od toga 270 hiljada Poljaka i 250.000 Židova, a samo 80.000 Nijemaca.

O slovenski manjšini v Nemčiji ter o nemški v Sloveniji

Novosadski »Dan« prinaša članek, ki ga je nemško glasilo »Deutsches Volksblatt« napisalo o slovenski manjšini v Nemčiji ter o nemški v Sloveniji. V nemškem članku je rečeno: »Te manjšine so slabe, vendar trde, majhne, pa žilave«. Nato nemško glasilo prinaša članek »Koroškega Slovenca« o slovenstvu ter članek »Gottscheer Zeitung« o lju-

bezni do rodne kočevske grude. — Novosadski »Dan« dodaje k temu samo en stavek: »Primerjava obeh manjšin ni srečno izbana, ker ne živita obe pod enakimi življenjskimi pogoji«.

Židovi narodna manjina

Kako se u rumunjskim političkim krugovima izjavljuje, vlada će uskoro uvesti novi režim za rumunjske Židove, koji će biti tretirani kao narodnosna manjina s nekim ograničenjima na političkom polju.

Sovjetska propaganda v Podkarpatski Ukrajini

»Slovenska svoboda«, list, ki izhaja v Prešovu, poroča iz Užgoroda, da se je po vsem Podkarpatju začela silna agitacija za priključitev Podkarpatske Ukrajine k Sovjetski Rusiji. Novo sosedstvo je Mađare tako oplašilo, da si ne upajo nastopiti proti temu gibanju z enako oštrostjo, kakor so sicer navajeni nastopiti proti vsakemu pokretu, o katerem smatrajo, da je naperjen proti njihovim interesom. Mnogo podkarpatskih Ukrajincev je zbežalo v Rusijo in se naselilo v tamkajšnji ukrajinski republiki, kjer so ustanovili središča za ukrajinsko iredento v Podkarpatju. Da bi zavrla njihovo akcijo je začela mađarska vlada na vso moč podpirati velikorusko smer, ki jo vodi znani podkarpatski politik Brodi.

Slovački dječji časopis u Jugoslaviji

U Bačkom Petrovcu i okolini živi mnogo naseljenih Slovaka. Oni imaju i svoje škole. Sada su ovi Slovaci počeli da izdavaju dječji časopis na slovačkom jeziku. Ime ovom dječjem listu je »Naše Slniečko« (Naše sunašće). Časopis izdaje Matica Slovačka u Jugoslaviji. Izlaziti će mjesečno za vrijeme školske godine. Uređuje ga Ada Petrović, a ilustracije crta Z. Medvedova. Uredništvo i uprava nalaze se u Bačkom Petrovcu. U ovom slovačkom dječjem časopisu počeo je izlaziti u nastavcima roman Mate Lovraka »Djeca velikog sela«, dakako u slovačkom prijevodu.

ZAHVALA.

Gdja Božena i g. Milan Dukić, drž. čin. iz Zemuna, umjesto vijenca na grob svojeg preminulog kumčeta Maje Pirc, učenice II. razreda osnovne škole, kćerke vazduhoplovnog potpukovnika g. Franje Pirca, darovali su Udruženju Jugoslavena iz Istre, Trsta, Gorice i Zadra u Zemunu, svotu od Din 100.—

JURINA I FRANINA

Franina: Kuc-kuc!

Jurina: Naprid!

Franina: Faljen Bog

Jurina: I Marija!

Franina: A ča mi delaš, Jurino, osam dan te nis vidija, ne greš van iz hiže. Aha, sigurno si bolan, kad si si zaveza glavu.

Jurina: A nis bolan, nego neka šumovina mi je u glavi i kako da mi u njoj mlate s cipi. Zato si moram držati vajk mokru krpku na njoj.

Franina: A ki vranic ti je? Kakova te je to zala bo dopala?

Jurina: Ma ni bolest, nego znaš sve mi se miša u glavi, od tih silnih leter ča hi svaki dan dobivan.

Franina: Oho? To si i ti posta, kako niki Rusvelt, ča govoru da dobiva po 7 milijuni leter. A ki ti to piše?

Jurina: A naši ljudi. Iz svih kraji svita. Štiju ti oni ute naše dvi čakule, pak svaki misli da je najpametniji i bi stija da mi da kakov dobar »savjet«.

Franina: O to je lipo, kad moreš čuti dobre »savjete«. Lipa i dobra besida vajk dobro misto najde.

Jurina: Kakov bot da, ma kakov bot i ne! Slušaj ča mi jedan piše: Dragi moj Jurina, vidi se da ste stari i da drugo ne znate ča pišete. Vi ste napisali ništo za Kineze. Vidim da ne držite dosta s njima. To je već nego smrtni grih. A kad tako munjeno pišete kako do sada, da znate, od danas ne ču drugo da štijem te vaše munještine.

Franina: I svadili ste se na kineškom pitanju!

Jurina: Smo! A slušaj ča mi drugi piše: Sram vas budi. Vi ste zabili ki vas je odhranija i ki van je dicu spasija i ki van je kruha dava. Svega mi je dosta. Od danas ne ču drugo da štijem te vaše munještine. Vi ste se tako zagledali u kapot, da ste pozabili da van mora biti najbliža košulja.

Franina: A ča piše ovi drugi?

Jurina: Uti piše jušto ubrnuto: Ča mislite vajk samo na utu košulju. Da nimate kapota koji vas ugrne bite se sledili u samoj košulji. Zato ne pišite mi drugo o košuljah nego samo o kapotu. Ako ne mi smo finili.

Franina: A ki bi vranic sve zadovoljija. Nego ča piše uvi treti. To je nika duga kobasica.

Jurina: Ovi pak se jadi, zašto na sve mučimo. Udri uvega, udri unega, mlati desno, užgi livo, neka se vidi ča je ki i ča je deleva u ovih 20 lit. Da se zna ki nas je sramotija.

Franina: A gledaj uvi četvrti piše jušto ubrnuto: nemojte se svaditi ako Bogu znate. I da niste nikad jenu grdu besidu rekli ni od jenega našega čovika. Kakovi smo da smo, naši smo.

Jurina: A ima čovik pravo, ma ča će uni prvi reći na to?

Franina: Dragi moj, ko budeš ti gleda na uno ča bi stili ovi, a ča ne bi stili oni, da pišeš onako kako bi svaki stija,

brzo biš pošao s vragom, potari ga sveti križ. Zapameti ča ti govorim: nikad ti ne ćeš moći svakega zadovoljiti. Jenom misli oni ča živi u Gjevrgeliji, drugo misli oni, koji se je nastanija u Vojvodini, treto misli oni, koji živi u Zagrebu, četerto oni na Sušaku, peto oni u Dalmaciji, šesto oni u Ljubljani, sedmo oni u Mariboru.

Jurina: A je! Jedan je trdi narodnjak, drugemu je sve svejedno, treti je jenom malo crlen i gleda sve kroz crlene očale, četvrti bi stija da je sve zeleno, peti štima već popa, sedmi pak popadiju. Jenom je preveć ono ča je drugom premalo i tako nikad svi zadovoljni.

Franina: Dragi moj, ki je pametan će nas razumiti. I će znati, da nam je potrebna i košulja, koja nan je najbliža i kapot, koji nas grije da se u košulji ne sledimo. I da kakov put valja povidati kakovu besidu s kojom ki ter ki ne će biti zadovoljan, ma mora znati da će s njom biti zadovoljan uni drugi i treti, pak za volju unega drugoga i tretega brata valja da proguta. Ašto dosta gutamo i mi dva.

Jurina: A je! I najveć gutamo uni bot, kad nas primu za gušu, pak nan ne daju izreći ni jedne pametne beside.

MALE VIJESTI

Prilikom posljednjeg zasjedanja užeg dijela Jugoslovensko-talijanskog stalnog privrednog odbora postignut je sporazum o izvozu našeg uglja u Italiju.

Na osnovu ovog sporazuma izvest ćemo u Italiju do maja iduće godine oko 20.000 vagona našeg uglja. Najveći dio uglja izvesti će se iz Dravske banovine.

Novine su javile da je komesar za vanjske poslove Molotov prigodom posjeta bugarske delegacije u Moskvi rekao: »Braćo, ja nijesam ni zemljoradnik, ni pristaša kakve stranke, slične vašima. Zato ču vam govoriti kao političar o političkim pitanjima. Vi znate, da je bila težnja carske Rusije, da dobije Carigrad, to jest vrata iz Crnoga u Sredozemno more. To je težnja i Sovjetske Rusije. Ali mi smo svijesni da ga bez vaše, bugarske pomoći ne možemo ni osvojiti ni zadržati. Zato idemo zajednički prema velikim ciljevima«.

Kasnije je ta izjava bila demantirana.

Italijanski listi prinašaju slike vseh mogućih vrst biciklova, ki se jih sedaj poslužujejo Italijani zaradi pomanjkanja bencina in so zaradi tega postali avtomobile neuporabni. V zadnjih mesecih so v Italiji prodali več koles kakor v zadnjih dveh letih skupaj. Kakor pišejo italijanski listi, se je število koles samo v Rimu popetorilo.

V zvezi z odhodom nemške manjšine iz Estonije so bila pogajanja med Nemčijo in Estonso prekinjena. Razgovori so bili prekinjeni, ker so estonski zastopniki predložili Nemcem spiske o ogromnih dologovih, ki so jih zapustili odhajajoči Nemci na Estonskem. Vsa njihova imovina ne more nikakor pokriti teh dolgova.

Italijansko ministerstvo za korporacije je prepovedalo pripravljanje umetnih juh in »minešter« z mesnimi kockami (dadi) v četrtkih in petkih, ko je prepovedano meso.

U Libiju su do sada otišle ove godine dvije partije kolonista. U ožujku ih je otišlo 20.000, a sada prije mjesec dana daljnjih 20.000. Oko 1000 obitelji naseljeno je u Cirenaiki u pokrajini Derna, drugi su pošli u Mizuratu, Benghazi i u Tripolis. U svemu ima sada u Libiji 160 hiljada talijanskih kolonista. Ministarstvo vojno je naredilo da oni mladići, koji su u vojsci, čije su obitelji u Libiji imaju biti premješteni u Libiju da tamo služe vojsku.

KULTURNA KRONIKA

SODELOVANJE NAŠIH ROJAKOV PRI SLOVENSKIH REVIJAH

(Konec)

Deveta številka prinaša Br. Rudolfovo pesem »Slap«, pesem Al. Gradnika »Jesen na Kontovelu«, komedijo Jaka Žigona »Mogoče so pa jabolke res zastoni«, Janka Samca sonet »Vprašanja«; esej »Romantika in revolucija« in premišljanje »O razstavi Černigoj-Cara« Br. Rudolfa, ter Lina Legiše oceno knjige dr. Petreta »Poizkus ilirizma pri Slovincih«.

Šesta številka družinskega lista »Prijeteli« prinaša črtico Fr. Bevka »Dogodek« in šest portretov našega umetnika Nikolaja Pirnata.

Osma številka prinaša članek »Mlad umetnik na ljubljanskem polju« o našem kiparju Zdenku Kalinu.

V deveti številki objavlja Fr. Bevk črtico »Nevihita«.

V članku dr. P. Grošlja »Prirodnoznanstvena prizadevanja med Slovinci«, objavljenem v dvojni šesti in sedmi številki poljud. znan. časopisa »Proteus«, je opisano

delo naših pionirjev botanične vede — Idrjčanov. V istem zvezku, med drobnimi vestmi, piše dr. Lavo Čermelj o gobi beli gomoljki v Istri.

Letošnja prva številka (39/40) mlad. lista »Razori« priobčuje povest Fr. Bevka »Izgubljena pot« in pesem Danice Grudnove »Moč mi mojo polje daje«.

Šesta številka revije »Sodobnost«, posvećena v celoti 150 letnici francoske revolucije, prinaša članek Borisa Furlana »Racionalizam in revolucija«, razpravo dr. Fr. Mesesneta »Umetnost in revolucija« in članek Franceta Zwitterja »Francoska revolucija«.

Dvojna, sedma-osma številka prinaša ponatis predavanja dr. Fr. Mesesneta »Umetnik in njegova doba«; novelo Branke Jurca »Vrnitev« (prvenec); pesmi I. Grudne »Pesnikovo srce«; »Jesenska pesem«; »V cvetočem vrtu«; pesmico Zime Vrščan-

jeve »Utrinek«; zun. polit. članek Kosa Alberta »Ob novem vozlu evropske politike« in od istega autorja članek »Vprašanje malega naroda« ter prispevek dr. Avg. Pirjevca »Dve novi publikaciji o biblioteknih problemih«. V rubriki Polemika je D. K. priobčil daljšo in zelo zanimivo razpravo pod naslovom »Legenda o Simonu Gregorčiču in legenda o Henrikumu Tumi« (nadaljevanje), v odgovor razpravi, ki jo je dr. A. Breclj priobčil v šesti št. »Dejanja«. Pod rubriko Naši problemi objavlja Vlado Vodopivec razpravo »Tekstilna stavka leta 1936«.

V dvojni deveti-deseti številki je objavil Igor Torkar novelo »Štiri in dvajset ur Milana Ponikvarja«, Adolf Vogelink razmišlja o naši gospodarski moči in sposobnosti glede na bodočo samopravo banovine Slovenije; Vodopivec Vlado je objavil razpravo pod naslovom »Vprašanje delavskih sindikatov«, Fran Zwitter je priobčil oceno knjige »Zgodovina mesta Kranja«, dr. Avg. Pirjevec nadaljuje razpravo »Dve novi publikaciji o biblioteknih problemih«, D. K. nadaljuje polemiko z dr. A. Brecljem pod naslovom »Legenda o Henrikumu Tumi«, glej verodostojnosti dr. Tumovih izjav v njegovih »Spominih«.

Peta številka Ženskega Sveta objavlja P. Hočvarjeve prevod iz bolgarščine »Sledovi, ki se ne izgube«.

V šesti številki je objavil dr. Br. Vrčon članek »Za naše duše, našega duha in našo

voljo«; Iva Breščakova je napisala satiro »Just Poštenjak — patron alfaške bolnišnice«; Pavla Hočvarjeva je prevedla iz ruščine črtico »Močnejša kot smrt« in napisala nekrolog v spomin Lady Aberdeenove, velike boriteljice za ženske pravice.

V dvojni, sedmi-osmi številki nadaljuje Iva Breščakova s sestavkom »Just Poštenjak — patron alfaške bolnišnice«. Erna Muser objavlja pesem »Poletna slika«. Pavla Hočvarjeva prispeva tri sestavke: »Pokažimo se svetu« (razmišljanje), »Svojevrsna manifestacija slovenske misli« (o ženski narod. noši) ter misli in pripombe k delu Ane Eleonore Roosevelt: »Spomenica evropskim ženam«. Erna Muserjeva ocenjuje M. Majerjeve »Rudarske balade«.

Deveta številka prinaša nadaljevanje dela Iva Breščakove »Just Poštenjak — patron alfaške bolnišnice« in oceno Lina Legiše pod naslovom »Pesmi Vide Tauferjeve«.

V deseti številki je objavila Munih Jozica novelo »Tudi on je imel srce«, Pavla Hočvarjeva pa članek »Žena in obramba države«.

Enajsta številka prinaša odlomek iz povesti »Kaplan Martin Cedermack«, pod naslovom »Za našo besedo in pesem« in Erna Muserjeve članek »Za narodov blagor«.

V drugi, četrti, šesti in deveti številki ženskega lista »Žena in dom« je objavil Fr. Bevk prevod J. Bojerja »Ljubezen v koči«.

neka se pošalju najkasnije do 10. prosinca. Što bude stiglo iza toga roka neće se moći uvrstiti u Božićnom broju.